

Granskning av kommunens arbete med vattentjänstplan

Botkyrka kommun

Juni 2025

Said Ashrafi

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Botkyrka kommun genomfört en granskning. Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunen har säkerställt en ändamålsenlig styrning och ledning av arbetet med att ta fram en vattentjänstplan. Granskningen visar att ansvaret för framtagandet av vattentjänstplanen ligger hos Kommunstyrelseförvaltningen, vilket gör kommunstyrelsen (KS) till ansvarig nämnd. Antagandet av planen ska ske i kommunfullmäktige (KF) enligt gällande lagkrav. Med hänsyn till denna ansvarsfördelning riktas den samlade bedömningen mot kommunstyrelsen och även teknik- och fastighetsnämnden för att säkerställa att de planerade insatser som framgår av vattentjänstplanen realiserar i en åtgärdsplan som verkställs.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen och teknik- och fastighetsnämnden **i allt väsentligt har** säkerställt en ändamålsenlig styrning och ledning av arbetet med att ta fram en vattentjänstplan.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning	
1. Finns ett tydligt uppdrag att ta fram ett förslag till Vattentjänstplan enligt 6a § LAV och en ansvarig projektorganisation?	Ja	
2. Finns det en tydlig arbetsprocess för framtagande av vattentjänstplanen?	Delvis	
3. Har det gjorts någon analys av vilka underlag som kommunens gällande VA-plan behöver kompletteras med för att göra bedömningarna som krävs i vattentjänstplanen?	Ja	
4. Har det gjorts en bedömning av huruvida en strategisk miljöbedömning är nödvändig för framtagande av vattentjänstplanen och finns det tydliga kriterier för denna bedömning?	Ja	
5. Finns det tydliga former för samråd, utställning, slutförande, antagande och efterarbete?	Delvis	

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskningen lämnar vi följande rekommendationer:

- Integrera vattentjänstplanen i en systematisk fyraårscykel för strategiska dokument för att säkerställa regelbunden uppdatering och relevans.
- Klargör och dokumentera ansvarsfördelningen, särskilt inför den planerade större revideringen i samband med kommunens antagande av en ny översiktsplan. Detta kan minska eventuella oklarheter och säkerställa ett smidigt genomförande av framtida uppdateringar.
- Teknik- och fastighetsnämnden behöver säkerställa att de planerade insatser som framgår av vattentjänstplanen realiseras i en åtgärdsplan som verkställs.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	5
Avgränsning	5
Metod	5
Granskningsresultat	6
Uppdrag och projektorganisation	6
lakttagelser	6
Bedömning	7
Processen	7
lakttagelser	7
Bedömning	8
Underlag	9
lakttagelser	9
Bedömning	9
Strategisk miljöbedömning	10
lakttagelser	10
Bedömning	10
Samråd, utställning, slutförande, antagande och efterarbete	11
lakttagelser	11
Bedömning	12
Samlad bedömning	14
Rekommendationer	14
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	15

Inledning

Bakgrund

Det har införts förändringar i vattentjänstlagen som bland annat innebär att Sveriges kommuner under 2023 måste ta fram en vattentjänstplan. Kommuner ska även bedöma vilka åtgärder som krävs för att de allmänna VA-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall. Här sammanfattar vi vad lagförändringen innebär och vad kommunerna behöver göra. En allmän VA-anläggning är kommunal och ska ge bostadshus eller annan bebyggelse vattenförsörjning och avlopp. Kommunens ansvar för den allmänna VA-anläggningen regleras i lagen om allmänna vattentjänster (LAV), även kallad vattentjänstlagen. Det har införts förändringar i lagen som ställer nya krav på kommunerna och samtidigt ger dem ökad flexibilitet. Lagförändringen innebär att kommuner blir skyldiga att ta fram vattentjänstplaner, utreda hur den allmänna VA-anläggningen påverkas av skyfall, samt definiera vilka åtgärder som krävs för att hantera detta. För att förankra vattentjänstplanen ska den vara föremål för samråd och granskning innan kommunfullmäktige fattar beslut. Vid samrådet får de som berörs av planen möjlighet att lämna synpunkter. Kommunerna behöver ta fram, samråda och besluta om en vattentjänstplan före 31 december 2023.

Utifrån genomförd risk- och väsentlighetsanalys har förtroendevalda revisorerna valt att göra en granskning av kommunen arbetar med framtagande av vattentjänstplanen.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen och teknik- och fastighetsnämnden har säkerställt en ändamålsenlig styrning och ledning av arbetet med att ta fram en vattentjänstplan?

Revisionsfrågor:

1. Finns ett tydligt uppdrag att ta fram ett förslag till Vattentjänstplan enligt 6a § LAV och en ansvarig projektorganisation?
2. Finns det en tydlig arbetsprocess för framtagande av vattentjänstplanen?
3. Har det gjorts någon analys av vilka underlag som kommunens gällande VA-plan behöver kompletteras med för att göra bedömningarna som krävs i vattentjänstplanen?
4. Har det gjorts en bedömning av huruvida en strategisk miljöbedömning är nödvändig för framtagande av vattentjänstplanen och finns det tydliga kriterier för denna bedömning?
5. Finns det tydliga former för samråd, utställning, slutförande, antagande och efterarbete?

Granskningen visar att ansvaret för framtagandet av vattentjänstplanen ligger hos Kommunstyrelseförvaltningen, vilket gör kommunstyrelsen (KS) till ansvarig nämnd. Antagandet av planen ska ske i kommunfullmäktige (KF) enligt gällande lagkrav. Med hänsyn till denna ansvarsfördelning riktas den samlade bedömningen mot kommunstyrelsen och även teknik- och fastighetsnämnden för att säkerställa att de

planerade insatser som framgår av vattentjänstplanen realiseras i en åtgärdsplan som verkställs.

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Lagen om allmänna vattentjänster (LAV)
- Kommuninterna riktlinjer och policydokument

Avgränsning

Granskningsobjektet är kommunstyrelsen och teknik- och fastighetsnämnden.

Metod

Granskningen har introducerats genom registratören. Granskningen har genomförts genom dokumentgranskning av styrdokument, samt genom intervjuer, mailkorrespondens och korta samtal med berörda tjänstepersoner inom kommunledningsförvaltningen, samhällsbyggnadsförvaltningen och teknik- och fastighetsförvaltningen.

- Samhällsplanerare på kommunstyrelseförvaltningen
- Klimatstrateg på kommunstyrelseförvaltningen
- VA-chef, teknik- och fastighetsförvaltningen
- Miljöutredare, samhällsbyggnadsförvaltningen

Granskade dokument

Det beskrivs i rapporten under respektive dokument vilka underlag granskningen har tagit del av och granskat.

Kvalitetssäkring sker av utsedd kvalitetssäkrare enligt PwCs rutiner och checklistor för kvalitetssäkring.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Uppdrag och projektorganisation

Revisionsfråga 1: Finns ett tydligt uppdrag att ta fram ett förslag till Vattentjänstplan enligt 6a § LAV och en ansvarig projektorganisation?

lakttagelser

Viktiga utgångspunkter¹

Enligt ändringar i vattentjänstlagen, som beslutades av riksdagen under 2022, ska varje kommun tillämpa en vattentjänstplan sedan den 31 december 2023. Vattentjänstplanen ska innehålla kommunens långsiktiga planering för att tillgodose behovet av allmänna vattentjänster. Den ska även ange vilka åtgärder som ska vidtas för att den allmänna VA-anläggningen ska fungera vid skyfall.

Lagändringarna innebär i korthet följande:

- När kommunen bedömer behovet av en allmän VA-anläggning ska hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet genom en godtagbar enskild anläggning för det aktuella området
- Det ska finnas en aktuell vattentjänstplan för varje kommun. Den ska visa
 - hur kommunen långsiktigt planerar för att tillgodose behovet av allmänna vattentjänster
 - vilka åtgärder som ska vidtas för att den allmänna VA-anläggningen ska fungera vid skyfall
- Kommunen ska samråda med berörda fastighetsägare och myndigheter och ställa ut förslaget till granskning innan den antar eller ändrar en vattentjänstplan och ta hänsyn till de synpunkter som framkommer vid samrådet och granskningen.

Enligt 6 § i lagen om allmänna vattentjänster LAV är vattentjänstplanen inte bindande², utan vägledande.

Från intervjuer

Statsbidraget för 2023, om 382 000 kronor och avsett för att utveckla vattentjänstplanen, placerades initialt i samhällsbyggnadsnämndens budget. Under senare delen av året insåg samhällsbyggnadsförvaltningen (SBF) och teknik- och fastighetsförvaltningen (TFF) att medlen istället borde ha allokerats till kommunstyrelseförvaltningen (KSF). Då medlen inte kunde överföras till följande budgetår, beslutades att 48 000 kronor av statsbidraget från 2024 års budget skulle tilldelas KSF. Detta beslut förklarar delvis de tidigare oklarheterna kring var ansvar för uppdraget låg. Överföringen av medlen förtydligade att ansvaret nu ligger hos KSF, vilket gör kommunstyrelsen (KS) till ansvarig nämnd, med antagandet av planen i kommunfullmäktige (KF) enligt lagstadgade krav.

¹ Svenskt vatten:

<https://www.svensktvatten.se/vara-sakomraden/juridik/vattentjanstlagen/vattentjanstplan/>

² Lag (2022:1249).

Granskningen noterar att något formellt beslut om att överföra ansvaret för framtagandet av vattentjänstplanen från teknik- och fastighetsnämnden till kommunstyrelsen inte har fattats.

De beskrivs att diskussioner har förts med kommunens jurist angående huruvida det föreligger ett behov av ett formellt politiskt beslut om att upprätta en vattentjänstplan. Juristen bedömde att ett politiskt uppdrag inte var nödvändigt för detta ärende, eftersom ansvaret och uppgifterna för vattenverksamheten redan är reglerade inom kommunen enligt gällande lagstiftning. Vidare ansåg kommunjuristen att samrådsprocessen kunde genomföras utan ett formellt politiskt beslut.

Bedömning

Finns ett tydligt uppdrag att ta fram ett förslag till vattentjänstplan enligt 6a § LAV och en ansvarig projektorganisation?

Ja.

Bedömningen baseras på följande grunder:

- **Initial oklarhet kring ansvar och budget:** Det fanns inledningsvis oklarheter om vilket politisk organ som var ansvarig för att hantera statsbidraget och att utveckla vattentjänstplanen. Pengarna placerades felaktigt i samhällsbyggnadsnämndens budget och senare överfördes till kommunstyrelseförvaltningen (KSF), vilket förtydligade ansvarsfördelningen.
- **Inget formellt politiskt uppdrag:** Det har förekommit diskussioner om behovet av formella politiska beslut, men det ansågs inte nödvändigt med ett politiskt uppdrag att ta fram vattentjänstplan, då ansvarsområden enligt lagstiftningen redan var definierade.

Sammantaget bedömer vi revisionsfrågan som uppfyllt eftersom det ansågs inte nödvändigt med ett politiskt uppdrag att ta fram vattentjänstplan, då ansvarsområden enligt lagstiftningen redan var definierade.

Processen

Revisionsfråga 2: Finns det en tydlig arbetsprocess för framtagande av vattentjänstplanen?

Iakttagelser

Granskningen har tagit del av en tidslinje och organiseringen kring arbetet med vattentjänstplanen. Av tidslinjen framgår att processen innefattade flera steg av revidering och samråd med remissinstanser och är organiserad med tydliga ansvarsfördelningar. Efter flera möten och revideringar, skickades antagandehandlingen till kommunfullmäktige som sedan godkände den.

Arbetet med vattentjänstplanen började den 4 december 2023 och kommunfullmäktige antog planen den 27 mars 2025, vilket innebär att processen tog ungefär 16 månader. Nedan följer en sammanfattning av de viktigaste skedena enligt den granskade tidslinjen.

- **Planeringsstadiet:** Under slutet av 2023, inleddes arbetet med projektledare (Samhällsplaneraren på näring- och samhällsutvecklingsenheten inom

kommunstyrelseförvaltningen). Arbetet grundades på redan befintligt relevant underlag(redovisas under revisionsfråga 3)..

- **Initiala möten och roller:** Under början av 2024 utsågs viktiga projektdeltagare och inledande möten hölls för att diskutera utkastet till planen.
- **Utkast och samråd:** Ett utkast av planen togs fram och reviderades. Samråd hölls från april till och med maj 2024, där remissinstanser tillfrågades och synpunkter samlades in.
- **Granskning och revideringar:** Efter att samråden avslutats, genomfördes möten för att gå igenom yttranden och bestämma nödvändiga revideringar av planen. Granskningsperioden varade från juni till juli 2024.
- **Slutprodukten:** Antagandehandlingar färdigställdes i oktober 2024 och godkännandeprocessen genomfördes i början av 2025. Kommunfullmäktige antog slutligen handlingen den 27 mars 2025.

Från intervjuer

Enligt intervjun har inget formellt projektdirektiv upprättats för uppdraget, vilket har resulterat i att arbetet har bedrivits på ett mer ad-hoc-baserat sätt, där styrningen har skett genom agendapunkter för projektgruppens möten och dokumenterades med mötesanteckningar.

Ansvarig för att leda projektet med att ta fram vattentjänstplanen tilldelades samhällsplaneraren på näring- och samhällsutvecklingsenheten inom kommunstyrelseförvaltningen. Samhällsplaneraren på näring- och samhällsutvecklingsenheten inom kommunstyrelseförvaltningen utarbetade ett utkast baserat på sin erfarenhet, medan övriga deltagare bidrog med input och relevanta underlag. Projektet har sedan genomförts genom en projektgrupp, vars sammansättning ansvariga chefer och kompetenser inom Plan- och bygglagen (PBL) som har insikt i kommunens översiktsplanering, miljöutredare med miljöbalkskompetens, VA-chef, samt en klimatstrateg som ansvarar för kommunens klimatanpassningsprogram, vilket bedömdes tillräckligt för att täcka behoven i vattentjänstplanen.

Bedömning

Finns det en tydlig arbetsprocess för framtagande av vattentjänstplanen?

Delvis.

Bedömningen baseras på följande grunder:

- **Ad-hoc-baserad projektledning:** Med ingen formell projektdirektiv genomfördes arbetet i projektgruppen som ad-hoc, där styrningen fokuserade på mötesstruktur med agendapunkter och dokumentation via mötesanteckningar.
- **Tillräckliga resurser och kompetenser:** Projektet ha haft tillgång till nödvändiga resurser och kompetenser, såsom samhällsplanerare, miljöutredare, VA-chef och klimatstrateg, för att effektivt hantera de bedömningar och aspekter relaterade till vattentjänstplanen.
- **Sammanställning och revideringar:** Arbetsprocessen fokuserade på att sammanställa redan befintligt material och genomföra mindre revideringar
- **Tydliga ansvarsfördelningar:** Det har funnits definierade ansvarsfördelningar och stegvisa revideringar och samråd med remissinstanser.

Revisionsfrågan bedömer vi som delvis uppfylld, eftersom även om vissa komponenter av processen fungerade effektivt, saknade den en formellt styrd arbetsprocess i form av ett fastställt projektdirektiv för en mer transparent och uppföljningsbar process .

Underlag

Revisionsfråga 3: Har det gjorts någon analys av vilka underlag som kommunens gällande VA-plan behöver kompletteras med för att göra bedömningarna som krävs i vattentjänstplanen?

lakttagelser

Enligt intervju visade projektgruppens analyser tidigt att nödvändiga underlag för vattentjänstplanen redan fanns, och under processen gjordes mindre kompletteringar och revideringar, med en större revidering planerad i samband med kommunens antagande av en ny översiktsplan, där ansvarsfördelningen ännu behöver klargöras.

Vid genomgång av kommunens antagen vattentjänstplan (Diarienummer KS/2023:00800) noterar granskningen att de främsta underlagen till vattentjänstplanen är Översiktsplan, Botkyrkas blå värden, VA- och dagvattenstrategin, VA-planen, Riktlinjer för dagvattenhantering samt Klimat- och sårbarhetsanalysen. Av referenslistan framgår att följande underlag har legat till grund för framtagande av vattentjänstplanen:

- VA- och dagvattenstrategi (Botkyrka kommun, 2021-12-16)
- VA-plan inkl bilaga 1-3 (Botkyrka kommun, 2022-06-21)
- Riktlinjer för hållbar dagvattenhantering (Botkyrka kommun, 2021-12-16)
- Kommunövergripande dricksvattenutredning (Botkyrka kommun, 2020-02-17)
- Svea HR M 13574-19 Dom (Svea Hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen, 2021-03-17)
- Klimat- och sårbarhetsanalys (Structor, 2021-08-31)
- Kommunens skyfallskartering (DHI, 2019)
- Vattenprogram Botkyrkas blå värden (Botkyrka kommun, 2023-06-12)
- Botkyrka kommun nödvattenplan (Botkyrka kommun, beslutad 2022-05-11)
- Vattenförsörjningsplan 2017

Undersökningen av betydande miljöpåverkan har inkluderats som bilaga, vilket förklaras i intervju med att den ursprungligen upprättades för Vattenplanen

Bedömning

Har det gjorts någon analys av vilka underlag som kommunens gällande VA-plan behöver kompletteras med för att göra bedömningarna som krävs i vattentjänstplanen?

Ja.

Bedömningen baseras på följande grunder:

Existerande underlag tillräckligt: Projektgruppen bedömde tidigt att de nödvändiga underlagen för vattentjänstplanen redan fanns på plats, vilket reducerade behovet för omfattande nya analyser. Under processen gjordes dock mindre kompletteringar och revideringar.

Framtida revideringar: En större revidering av planen planeras i samband med att kommunen antar en ny översiktsplan för att adressera framtida förändringar eller nya behov, men ansvarsfördelningen för denna process har ännu inte helt klargjorts.

Omfattande referensmaterial: Den befintliga vattentjänstplanen baserade sig på ett brett spektrum av befintliga dokument och strategier, inklusive översiktsplanen, VA- och dagvattenstrategin, klimat- och sårbarhetsanalysen, och flera andra viktiga kommunala planer och analyser.

Sammantaget bedömer vi revisionsfrågan uppfylld, eftersom kommunens arbete med att ta fram vattentjänstplanen grundar sig på tydligt redovisade utredningsunderlag och vissa kompletteringar. Analyserna visar även att det kan behöva ytterligare insatser när nya förutsättningar beskrivs mer specifikt i den nya översiktsplanen.

Strategisk miljöbedömning

Revisionsfråga 4: Har det gjorts en bedömning av huruvida en strategisk miljöbedömning är nödvändig för framtagande av vattentjänstplanen och finns det tydliga kriterier för denna bedömning?

lakttagelser

Enligt intervju följde bedömningen av nödvändigheten för en strategisk miljöbedömning standardiserade rutiner för planeringsärenden, och dokumenterades efter att miljöutredaren genomfört undersökningen, vars beslut sedan anammades av projektgruppen.

Granskningen har tagit del av "*Bilaga 1: Undersökning om Botkyrkas vattentjänstplan kan antas medföra betydande miljöpåverkan*". I undersökningen beskrivs att den sammanvägda bedömningen av vattentjänstplanen är att den inte bedöms ge upphov till betydande miljöpåverkan. Strategisk miljöbedömning med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning behöver därmed inte upprättas. Vidare står i dokumentet att denna första version av kommunens vattentjänstplan fokuserar främst på att dokumentera nuläget, det vill säga hur Botkyrka idag planerar och arbetar med vattentjänsterna utifrån lagen om allmänna vattentjänster. De åtgärder och förändringar som beskrivs i vattentjänstplanen är redan framtagna i underliggande dokument såsom VA- och dagvattenstrategi, VA-plan och Klimat- och sårbarhetsanalys med flera. Detta innebär att vattentjänstplanen i sig inte kommer att leda till en sådan skillnad från nuläget att det kan handla om betydande miljöpåverkan.

Granskningen kan bekräfta att den strategiska bedömningen baseras på en checklista för identifiering av betydande miljöpåverkan. Checklistans frågeställningar grundar sig på 5§ miljöbedömningsförordningen och som ska användas vid bedömning av betydande miljöpåverkan.

Undersökningen genomfördes av kommunens miljöutredare.

Bedömning

Har det gjorts en bedömning av huruvida en strategisk miljöbedömning är nödvändig för framtagande av vattentjänstplanen och finns det tydliga kriterier för denna bedömning?

Ja.

Bedömningen baseras på följande grunder:

Standardiserad bedömning: Bedömningen av behovet av en strategisk miljöbedömning följde standardiserade rutiner för planeringsärenden.

Checklista: Den strategiska bedömningen baseras på en checklista för identifiering av betydande miljöpåverkan. Checklistans frågeställningar grundar sig på 5§ miljöbedömningsförordningen och som ska användas vid bedömning av betydande miljöpåverkan.

Baserat på den tillgängliga informationen, bedömer vi revisionsfrågan som uppfylld. Granskningen noterar att standardiserade metoder användes för att verifiera och motivera att ingen strategisk miljöbedömning behövdes.

Samråd, utställning, slutförande, antagande och efterarbete

Revisionsfråga 5: Finns det tydliga former för samråd, utställning, slutförande, antagande och efterarbete?

lakttagelser

I intervju beskrivs att strategin för samråd har varit att hålla processen enkel och enligt lagkrav genom utskick till relevanta parter som Länsstyrelse, berörda företag, kommunala nämnder, och grannkommuner, medan feedback dokumenteras i samrådsredogörelsen med ändringar i planen som diskuteras och beslutas av projektgruppen baserat på innehållet i yttrandena. Granskningen har tagit del av samrådsredogörelse (Dnr: /KS/2023:00800/). Av samrådsredogörelsen framgår att planförslaget har varit på samråd under tiden 2 april till 15 maj 2024. Planförslaget har funnits tillgängligt på kommunens hemsida under denna tid. Förslaget har även skickats till berörda remissinstanser enligt följande sändlista:

- Länsstyrelsen
- Stockholm vatten och avfall AB
- Syvab
- Miljö- och hälsoskyddsnämnden, samhällsbyggnadsnämnden samt teknik- och fastighetsnämnden i Botkyrka kommun
- Grannkommuner: Södertälje - Nynäshamn - Salem - Huddinge - Haninge

Vidare framgår av samrådsredogörelsen att då vattentjänstplanen inte föreslår några nya verksamhetsområden för vatten utöver de som redan beslutats i befintlig VA-plan har inga fastighetsägare bedömts beröras av planen. Fastighetsägare, företagare och intresserad allmänhet har informerats om förslaget till vattentjänstplan genom information på kommunens hemsida samt annonser i Orts- och Lokaltidningar.

Av dokumentet framgår tydligt vilken funktion i kommunen ska kontaktas vid frågor.

I samrådsredogörelsen står att totalt 6 yttranden kommit in under samrådet. Samtliga finns att tillgå i sin helhet på kommunstyrelseförvaltningen. I två av yttrandena har avsändarna inga synpunkter på planen.

Granskningen noterar flera väsentliga invändningar och kommentarer från remissinstanser enligt följande:

- **Dricksvatten och vattenskyddsområden:** Länsstyrelsen noterade att vattentjänstplanen saknar tydlig information om Botkyrka kommuns vattenskyddsområden och de skyddsföreskrifter som gäller för dessa områden.
- **Reserv- och nödvattenplanering:** Länsstyrelsen ser positivt på reservvatten- och nödvattenplaneringen men betonar vikten av dessa i händelse av att dricksvattendistributionen fallerar.

- **Spill- och dagvattenhantering:** Länsstyrelsen rekommenderar kommunen att utveckla sin plan vad gäller nya områden som kan kräva VA-utbyggnad och beakta tillgänglig kapacitet. Dessutom bör förnyelseplaner för spill, dag- och dricksvattennätet redovisas tydligare.
- **Skyfall och klimatanpassning:** Länsstyrelsen rekommenderar att kommunen konkretiserar hur den allmänna VA-anläggningen påverkas vid skyfall och identifierar riskutsatta objekt samt utarbetar en åtgärdsplan för att hantera ökad belastning från skyfall.
- **VA-behov och planprojekt:** Samhällsbyggnadsnämnden framhåller att vattentjänstplanen tar bristfällig hänsyn till kommande utbyggnadsområden och att planen behöver uppdateras för att stämma överens med aktuella utbyggnadsprojekt.
- **Vattenskyddsområden och samhällsplanering:** Frågor kring konsekvenserna av nya eller förändrade vattenskyddsområden och deras påverkan på samhällsplaneringen lyftes fram. Samhällsbyggnadsnämnden ser ett starkt behov av att detta beaktas och diskuteras i planen.

Utifrån den information som finns i data adresserar kommunen synpunkterna och rekommendationerna från remissinstanserna i sina svar och genom att beakta dem i den fortsatta planeringsprocessen. Till exempel:

- **Skyfall:** Kommunens klimat- och sårbarhetsanalys beskriver hur VA-anläggningen kommer att påverkas vid skyfall och identifierar riskutsatta objekt. Ett klimatanpassningsprogram är under arbete för att säkerställa anläggningens funktion vid klimatförändringar och extrema väderhändelser, vilket svarar på Länsstyrelsens rekommendationer.
- **Dricksvatten:** Kommunen svarar på Länsstyrelsens synpunkter om behovet av tydlig information om vattenskyddsområden och redogörelser för reserv- och nödvattenplanering.
- **VA-utbyggnad:** Förvaltningen rekommenderar att vattentjänstplanen omarbetas för att bättre stämma överens med verkligheten och aktuella utbyggnadsområden.

Det beskrivs i intervjun att för att hålla planen aktuell och relevant genom kommande mandatperioder, övervägs det att integrera vattentjänstplanen i samma fyraårscykel som används för andra strategiska planeringsdokument.

Bedömning

Finns det tydliga former för samråd, utställning, slutförande, antagande och efterarbete?

Delvis.

Bedömningen baseras på följande grunder:

Samråd och utställning: Kommunen har följt en enkel och lagstadgad strategi för samråd genom att informera och få feedback från relevanta parter som Länsstyrelse, företag, nämnder, och grannkommuner. Dokumentationen och hanteringen av synpunkter från samråden visar på viss struktur, med feedback dokumenterad i samrådsredogörelsen.

Dokumentation av yttranden: Det framgår tydligt hur yttranden har hanterats och vilka som har deltagit, med en klar redogörelse över antalet och innehållet i yttrandena.

Respons på synpunkter: Kommunen har påbörjat åtgärder baserat på synpunkterna från remissinstanser. Detta inkluderar arbete med klimatanpassningsprogram och rekommendationer om att omarbete vattentjänstplanen. Dock verkar vissa förändringar och ansvarsfördelningar för framtida arbete fortfarande vara i utvecklingsfasen.

Framtida planer för aktuell revidering: För att säkerställa relevans genom kommande mandatperioder övervägs att integrera planen i samma fyraårscykel som andra strategiska dokument, men detta har ännu inte helt bestämts.

Kommunen arbetar med att uppdatera och konkretisera vattentjänstplanen i linje med synpunkterna och ser fram emot samarbete med översiktsplanarbetet för att säkerställa att planen både är robust och relevant. Sammantaget bedömer vi revisionsfrågan delvis uppfylld. Även om många av de processer som beskrivs är väl definierade, bedömer vi vissa delar av processen, såsom efterarbete och specifika uppföljningsåtgärder, fortfarande vara i utvecklingsstadiet eller inte fullt implementerade.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Botkyrka kommun genomfört en granskning. Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunen har säkerställt en ändamålsenlig styrning och ledning av arbetet med att ta fram en vattentjänstplan. Granskningen visar att ansvaret för framtagandet av vattentjänstplanen ligger hos Kommunstyrelseförvaltningen, vilket gör kommunstyrelsen (KS) till ansvarig nämnd. Antagandet av planen ska ske i kommunfullmäktige (KF) enligt gällande lagkrav. Med hänsyn till denna ansvarsfördelning riktas den samlade bedömningen mot kommunstyrelsen och även teknik- och fastighetsnämnden för att säkerställa att de planerade insatser som framgår av vattentjänstplanen realiserar i en åtgärdsplan som verkställs.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen och teknik- och fastighetsnämnden **i allt väsentligt har** säkerställt en ändamålsenlig styrning och ledning av arbetet med att ta fram en vattentjänstplan.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskningen lämnar vi följande rekommendationer:

- Integrera vattentjänstplanen i en systematisk fyraårscykel för strategiska dokument för att säkerställa regelbunden uppdatering och relevans.
- Klargör och dokumentera ansvarsfördelningen, särskilt inför den planerade större revideringen i samband med kommunens antagande av en ny översiktsplan. Detta kan minska eventuella oklarheter och säkerställa ett smidigt genomförande av framtida uppdateringar.
- Teknik- och fastighetsnämnden behöver säkerställa att de planerade insatser som framgår av vattentjänstplanen realiserar i en åtgärdsplan som verkställs.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Finns ett tydligt uppdrag att ta fram ett förslag till Vattentjänstplan enligt 6a § LAV och en ansvarig projektorganisation?	Ja. Revisionsfrågan bedömer vi som uppfyllt eftersom det ansågs inte nödvändigt med ett politiskt uppdrag att ta fram vattentjänstplan, då ansvarsområden enligt lagstiftningen redan var definierade.	
2. Finns det en tydlig arbetsprocess för framtagande av vattentjänstplanen?	Delvis. Revisionsfrågan bedömer vi som delvis uppfylld, eftersom även om vissa komponenter av processen fungerade effektivt, saknade den en formellt styrd arbetsprocess i form av ett fastställt projektdirektiv för en mer transparent och uppföljningsbar process.	
3. Har det gjorts någon analys av vilka underlag som kommunens gällande VA-plan behöver kompletteras med för att göra bedömningarna som krävs i vattentjänstplanen?	Ja. Revisionsfrågan bedömer vi som uppfylld, eftersom kommunens arbete med att ta fram vattentjänstplanen grundar sig på tydligt redovisade utredningsunderlag och vissa kompletteringar. Analyserna visar även att det kan behöva ytterligare insatser när nya förutsättningar beskrivs mer specifikt i den nya översiktsplanen.	

4. Har det gjorts en bedömning av huruvida en strategisk miljöbedömning är nödvändig för framtagande av vattentjänstplanen och finns det tydliga kriterier för denna bedömning?

Ja

Revisionsfrågan bedömer vi som uppfylld. Granskningen noterar att standardiserade metoder användes för att verifiera och motivera att ingen strategisk miljöbedömning behövdes.

5. Finns det tydliga former för samråd, utställning, slutförande, antagande och efterarbete?

Delvis.

Revisionsfrågan bedömer vi som delvis uppfylld. Även om många av de processer som beskrivs är väl definierade, bedömer vi vissa delar av processen, såsom efterarbete och specifika uppföljningsåtgärder, fortfarande vara i utvecklingsstadiet eller inte fullt implementerade.

2025-06-15

Rebecka Hansson

Said Ashrafi

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Botkyrka kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2024-11-26. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.